

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБҮН
ХААЫАТА

ХААЫАТ
1931 СЫД АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 123 (7764) ★ 1994 снл алтынны 20 күнэ. Чэппир ★ Снаата — 146 солж. 15 харчы

Бичиги улууспутугар —бу күннэргэ

ДУОГАВАРЫНАН ТУТТАРЫЛЛАР ЭТ СНААТА

Алтынны 17 күнүгэр улуус сынааны үсэсэтингэ комиссиата улуусна бичиги сыд төрдүс кварта- лыгар дуогабардаах төрүк- кэ олобуран туттарыллар эт сынаатын бичигиттэ. Тыннаах мыйааһыннан бичиги тонна эки манник сынаалар бичигиынылар бастык хаачыстыбалаах ынах эт—2968000 солж. сылгы этин бастык катего- риятыгар—2552000 солж. убаһа этигэр—2925000 солж. Бастагы категория- лаах эти тоннуу туттарар буоллаха, тонната: ынах эт—5342400 солж., сыл- гы эт—4393000 солж., убаһа эт—4744400 солж., сибиинны эт—4200000 солж. туар.

П. СЫРОВАТСКАЯ.

КОНКУРС ИТЭ КЭГИН

Илин эгэрдээри улуус- тар дыахталарыгар анаан биллэриллбит «Алаас хо- туна» конкурса бичиги улууспутуттан бичигиттэ 6 кили кириэр санаала- дын биллэрдэ. Кинилэртэ үстэрэ—«Үүнүү» бааһы- най хааайыстыба чилинэ Ф. К. Горохова (Сыланг), «Ыттайбан» бааһынай ха-

аайыстыба хотуна В. Д. Васильева (Мугудай), «Ба- раада» бааһынай хааайыс- тыба чилинэ М. Н. Туран- таева (Одбулуун)—сотору- таагыта Дюкуускай нуо- раанна конкурс кыттыла- ахтарыгар анаан тэрил- либит дыаһалга сылдьан кэллилэр.

Бастагы күн «Аах уот» дьоро киһэ мэддьиттарын «Илин эгэр» экономичес- кай зона генеральной ди- ректора Г. М. Артемьев, республика биллиилээх дыахталлара эгэрдэлээн тыл өттүлэр, алдаатылар. Иккис күн «Төгүрүк ос- туол» тула кэпсэтинни СР Президенин иһинэн үлэ- лиир дьэс көргөн, дыахтал- лар проблемаларыгар уон- на демографическай поли- тика комитет председа- тель А. Вожедова сүрүн- нээн ыатта. Оһоо дыахтал- лар конкурс ырыы кэ- нэтан, республика бары улуустарын хабаан ытарга этин киллэрбиттэрэ бичи- гинэ. Конкурс кыттыла- ахтарыгар аналлаах ус- таап ылылынна.

«Алаас хотуна» конкурс 1996 сылга дьэри сал- бан барар. Оһоо сайыллы- таах, нүөрүлээх-хаһаахтаах, сүөһүлээх-астаах дыахтал- лар бичигин да хойутуу илиннэит, санаабытын бил- лэриг.

К. ОКОНИШНИКОВА.

ЭБЭЛЭР СИЭННЭРИГЭР ЫАЛДЫТТААТЫЛАР

Ийэ Күнүн бырааһынны- гар улуус киининээри 6 №- дээх оскуолага отуттан тахса эбэ сиэннэрин ыгы- рытынан ыалдыттаата. Кинилэр үгүстөрө тыыл, үлэ ветераннара, көһөрүл- лүү кыттылаахтара, Герой- ийэлэр. Сиэннэрин оһо- хунтарынан тэриллэбит быыстапканы көрөхсөм көр- дүлэр. Оскуола завуча П. Н. Посельская аан тылы этэн коллективын, үлэтин- хаһаанын билиһиннэрдэ. Кыраый үөрэнээччилэр эбэлэригэр музыкальной эгэрдэлэрин тиэртилэр уон- на барыларыгар бэлэхтэри туттардылар.

Самодельный кони- зитор Матрена Васильева Ил Күнүнэн эгэрдэлээн тыл эттэ уонна Е. Дят- ковская «Эбэлэргэ» дьэри хобоонугар сага ырыа ма- тыбын суруйан адалбытын «Матинэ» бичиги кэсэбэ- ытыс тыаһынан доһуоуол- ланна. Оһоо кырдыадастар хаартыскага түһөн баран- нар, үүтүлээх сылаас чэй иһилэр, таабырын таа- ыстылар, ылаастылар. Соһуу-көр өргө дьэри салбанан барда. Эбэлэр сиэннэрин бичээрттэлэ ду- хуйа сыннаанан, үлүһэ учууталларыгар мастанан, баада санааларын этэн ты- дастылар.

М. ВАСИЛЬЕВА.

ЗАВОД ӨРҮТТЭР

«Алма-Даймонд» ак- ционернай общество ман- наады алмааһы кыры- лыыр заводы быһыл сыл

бастагы кварталыгар үлэ- тин тохтоо сылдьыбыта. Ол, сүрүннээ, сырые суокуттан этэ.

Завод онтон килин со- рох тэрээһин үлэлэри са- гардан, билигин иккис тыһынны ылла. Бастаан, хаһаас кыратыттан, кэ- лин кэллэнтэ тохтоочунут- тан ордуу рабочай өртө атын үлэлэргэ көсүтүүн санаттан сүүмэрдээһин ыһыттырына. Күн бүгүн манна 35 үлэлэит баар. Ити эрэри үгүстэр үөрэ- нээччи быһымынан сыл- дыаллар. Үлэни түргэтэ- тэр сыланан Виннича нуо- раттан эһин 6-8 бу идэни баһылаабыт маастардары адаларга дуогабардасты- лар. Иккиннэи, сырые аны республикага бичиги хаһаалынан кэлэр буолла. Ол эбэтэр ону «Саха-Рос- сил алмаастара» АО хаач- чылыада. Бу Саха сир- гэр «Туймаала-Даймонд»

ноһуо барыллар. Итинэн күһүңгү мьдартан завод сырыенан толору хааччыт- лан, үлэ тутулуга суох барар.

Усүһүнэн, 9 бельгий- ской станоктар адалылы- ылар. Оһоо производство сыһыа кэлэтиллэр. Уолса- ынан, завод бары обору- дованиелара Бельгия мар- наалара. Ити—европейскай стандарт. Ол аата үрдүк хааччыстыба. Биллэрин курдук, завод былырын- ыттан, кыра-кыраалаан да буоллар, бастагы брил- ланнарын атымылааһын саһалаабыта.

С. ДОБОРДУРОВ.

Районка ордон хаалыа дуо.

СЕВЕРОВАПАЛЬСКАЯ. Бурятия сүүрбэ- ча оройуоннаады хаһааттарын редакцияла- рын уонна типографияларын коллективтара үн- ас өртүнэн уустук усулуобуйага үлэлиилэр. Этин кириэтигэр республикага бас-нос оро- йуоннаады хаһаат «Северный Байкал» тийдэ. Килин соторутаагыта 60 сааһыт баллэртээбитэ. Хаһаат Байкал—Амур магистралын Бурятия- таады учаастагар сүрүн хаһаатынан ааһыллар. Бүгүн иһин страионаларыгар БАМ экономи- ческай уонна социальная проблемаларын тус- тарынан матырыяаллар, умнуулаһуот улахан тутуу дьовун тустарынан кэпсээннэр бичээтэ- нэллэр.

Редакция коллектива үгүстөрө бу хаһаатка 10—15 снл үлэлээбит үрдүк квалификация- лаах журналисттар сүүмэрдэмнэ. Ол эрэ- ри бичиги кэм курдук ырахан, килин са- сыгыты күнүгэр эрелин сүтөрөр кэми бэл олох ордоһуттан манна үлэлээччилэр даһаны өй- дооботтор.

Хаартыскага: оройуоннаады типография на- борщицалара У. Хахилова (уһа дьэни) уонна Е. Сторожа. Сүүрбэ сыл устатыгар киинлэр иһиллэрин ноһуо хаһаат баһаам элбэх нүө- мөрдөрө ааспыттара.

В. Матюшевский түһэригэ (РИТА—ССТА).

СИА ИИТИННЭРЭР

РЕСПУБЛИКА ГАЗ УОННА НЕФТЬ

Быйыл сыл тобус мый- гар «Газпром» АО пред- приятиелара 1 млрд 80 мол. кубометр, ааспыт сыл ити кэминээһинтээгэр 34 мол. кубометрынан эл- бах, айылга гаһын хостоо- тулар 51 тнн. 759 тонна.

былырынныгытаагар 809 тоннаан элбэх, газ кон- денсата ылылынна. Оттон нефть хостоочун кыччан 39,6 тнн. тонна буолла. Республика араас улуус- тарын туттааччыларыгар 3 тнн. ордуу тонна бен- зин фракцията уонна 62 тнн. ордуу тонна котель- ный уматыгар газ конде- сата ытылынна.

Сүөһү кыстыга

Ити курдук хардарыах- тарэ этэ Сыланг иһилинэ- тин бааһынайдары быйыл- гы кыстыкка кириги ту- нууан ыйыттааха. Ону кыстык тэрээһини туһу- нан ассоциация председа- телин солбуйан оһорор П. П. Макаров кэпсээнэ чингэтэр.

Нэһилиэк өтөрүтүн көр- сүбэтэх үчүгэй хааччыла- лыаах кыстыкка үтөн- нэ. Хаһа мунун, быйыл «кыстааах кыстын» дьэи «кыстааах ханна да дьэ умнул- тыл буолла. Ити биллэн турар, сүөһү аһабын ту- нууан эттэххэ. Сыланг- нар быйыл 3600-чэки тон- на оту соһотуопкаланын- лар, ол иһингэр 2000-ча тонната — бааһынайдар ирээттэрэ.

— Уолсайынан, балта- раа сыллаабы от бэлэм- нэни. Нэһилиэккэ 74 баа- ыһынай хаһаайыстыбата баара бары нэриэтэ эри- дэхси бааһыаннааахтар. Оттон кыахтара араас. Холобур, «Вэра», «Алгыс», «Комбайн», «Кылым», «Укүй» уонна «Сага олох» дьэи ааттаах бааһынай хаһаайыстыба- лара кыахтарын лаппа ылылар. — диир Петр Петрович.

Бааһынайдары бэйэлэ- рин кытта кэпсэттэххэ да- ҕаны, «кыра» эбэтэр «орто» бааһынайбын дьэи сыана быһынааччылар. Быыста- ытар «кыаммашыт» дьэи биллээччилэр да бааллар. Оһор үкүлөрө нэриэтэ бичиги эмэ дьэ

кэргэниин ойдон оһо- рооччулар буолааччылар. Кинилэр техника, үлэниг- нүү өртүнэн татым кыах- таахтар. Сеуданы, креди- ти туһанын ити сиэринэн араас.

Оттон чопчу кыстык туһууан эттэххэ, сүөһү-ас этингэ кыстык чинчи- лээх. Быйыл тийэр-таһар улахан ороскуоттар суох- тар. Миэстэбэ «Куолае» дьэи П. Д. Трофимов са- лыйар үрдүк үүнүү эвонета 300-чэки тонна туорах- таах культуралар үүнүү- лэрин ыла. Күн бүгүгүтэ дьэри бурдугу минлэтин 200 солж. атымыллылар. Ким бадалаах ылан сөп, Бурдук мһааччылар эмэ бааһынай хаһаайыстыба- нан үлэллэлэр, бааһына-

ларын түүхэлээн туһаһал- лар. Ысыт сирдэри ба- рытын быстардылар. от- туу ылаһы манна суох. Сорох бааһыналарыттан гектар ахсыттан ороту- нан 15-тин центнер бур- дугу ылылар.

Сылангарга бүгүгү со- ботох кыһалдалара—ума- тыгы тизийи-таһы. Ону ассоциациялара кииннэи тизийтэрэр. Ол даһаны үмүрүйүүх буолбут, кыс- тыгы туоратар уматык сүрүннээ, адалылыбыт. Арай 6 тонна салээрэ кэлэрэ хаалбыт, уонна бурдук мһымытынан ды- ытаннар хаһаайыстыбага уматык тизэриллиэхтээх. Тизийэр-таһар үлэ аһыла- бытынан бааһынайдар нэ- һилиннээбэ мууһу-маһы, оту тизийиҥэ саһаапка- лаахтары хааччыгарга бэ- лэмнэр. Ити эрэри өһө

иһин ордуу тэрилтэлэр кэмингэр төлөспөттөрө ма- ыйдири. Холобур, олох- тоох орто оскуола өсөс былырынныгы кыстыкка чогу тизийи төлөбүрүн оһорө иһин.

Бааһынайдар госуда- рствога 195 тонна эти уон- на 250 тонна үтү тут- тарыахтаахтар. Итинэн 186 тонна үтү туттарыт- лыбыт, эт—30-ча тонна. Эти туттаргарга дуогабар хаһа бадарар туолар кыахтаах. Оттон үтү ма- ырыадаллар. Маннааха ор- дуу эмэ кыра хаһаайыс- тыбалар кэстээх иһаллар эбит. Оһоо кыстык мьд- арыгар үтү аһы ылымга тыһаһыныаах үлэ наада буолбут. Кыстыгы этингэ булбут бааһынайдарга ол даһаны кыалыан сөп.

С. СМЕРНИКОВА.

Кыһаан төлөспөт буо- луу кризис, оборуодана- иинны булуһуга тардыл- лы баарын үрдүнэн, га- һы хостооччулар бары үлэллэр объектарга кыс- тыкка бэлэмнэни сүрүн үлэлэрин түмүктээн ара- лэр. Быстахтык ыллааха, Орто Бүлүүтээги, Мас- таахтаады, Орто Водуобу- йатаады газ үөснээн сы- тар сирдэригэр скважина- лар үлэлэтиллэр. Фонда- лар бэлэмнэни, промыс- лый установкыларга уонна гаһы үлэлэрэ станциялар- га технологическай обо- рудованиены ревизиля- ыан уонна өрөмүөннээһин ытылынна, итинэн хаач- чыаһы систематара ко- тельнайдар, магистраль- ный газопроводтар уедел- лар кыһаһыгы усулуобуйа- га үлэбэ бэлэмнэр.

Репрессия сиэртибэлэре

ЧАБЫЛХАЙ БИИР ДОЙДУЛААХНЫТ

Эдэр сааһытар репрессия сиэртибэти буолбут барсар.

Биир дойдулаахныт Сидор Иванович ту-ту-улаахныт калдыан. Дьонускайга төһөн кэлэр. Калбигин кэниэ-ийэтэ өлөр. Сидор эмиз Госбанга үлэ-лин киирэр. Онтон 1933 с. 3-4 снл устата Саха алфавитын комитетыгар үлэли сылдьыбыт. Ити снл «Якутское» Дьонускай-даабы үлэти улар хонгу-ратыгар суочуот-секретарды сылдьан Москвада үөрэххэ туттарса барар. Күнүн хойутаан тийиэн, үөрэхтэн матар. Онон Москвада метрополитен тутуугар проходчиктан, куруурустунан шахтада үлэлиир, удаарылыык буолар. Калэр сылыгар Москаттаабы историко-архивнай институтка туттарсан киирэр уонна үөрэбин 1938 сыллаахха бүтэрэн, Саха сиринээгин итин архив управлениетыгар үлэти ала-нан кэлэр.

Бу—үөһэ ахтыллыбыт С. И. Сидоров 1938 с. бала-бан ыйын 28 күнүгэр кыл-гас олохун иэригин туту-нан бэйэтин илгитинэн су-руйуута. Ити кини историко-архивист идэтин ылан Саха АССР государственнай архивыгар старшай научнай сотрудник дуоһунаһыгар үлэти ылалларыгар толор-бут докумуона буоларын, эмиз ити күн «личный листок по учету кадров» 27 пуунугар аспиттэбэти нэр-рөһүлүр. Онон С. И. Си-доров кэргэнэ суоһун, пар-тията суоһун, саха, куучча, француз, эсперанто (мол-дохтук) тылларын билэрин ыйбыт. Байыанный сулуус-паттан харада олус молдох буолан сыйыллыбыт. Атын пууннарга сууттам-матарын, наһараадаламма-табын, сөмүлүлүк «чистота-тык» барбатаһын суруйбут. Дьонускайга Дзержинский аатынан уулуоса 6 №-тэр олорбут.

Онтон салгыы С. Сидо-ров арде ханна үлэти, туох дуоһунаһа үлэтибитин, үөрэхтин, сылын, ийде-рин ыйыттарга, сорогор, сөбө суох өйдөбүллэри биэрэр сурунтар тахсаач-чылар. Ол үксүгэр автор-дар алдастарын содула-дин саныбын. Холобур, мин «Сага олоххо» тах-сыбыт нөм сурунка тох-туоххун баарабын. Бу дьыл ыам ыйын 26 күнү-нээгин иүөмэригэр «Кэ-риэстэбэллээх, долгутуу-лаах түгүнэр» дия И. М. Павлов суругар Устрика дэриэбинэти көмүлэ сят-тар саха саллааттарын лааматынныгар Манаров Михайл Петрович диян Чурапчы илгитин аата баарын туһунан суруйар уонна ону итин быһа Ма-карова Евдония Михай-ловна аата буолдуохтаах диян тоһоннуур. Ити сы-һа, Ол Макаров кэргэн-

рын ыйан туран, таблица толорбута уонна государствен-най инсталлэн ханна да, ханнык да түгүнэр ары-йам суога диян балпыыска биэрбитэ баар.

С. И. Сидоровка 1940 сыллаахха бариллибит ха-рактеристика кини үлэти-гэр үтүө суобастаахтык сы-һааннаһара уонна активнай общественник буолара, то-лоруһа, булугас өйдөөтө, научнай-инженер үлэти-гэр үтүө суругуун дьарыктанара ыймыллыбыт. Специалист быһыытынан XVIII үй-тэти архив матырыяал-ларын чоңулааһына, чуолкайдааһына үгүс сы-ратын биэрбит, ону таһы-нан архив матырыяалла-рын олохтоох бачааны та-һаарыыга көхтөөхтүк кыт-тыбыт. Биир снл устата таб. Сидоров, коллектив профсоюзнай тарйыаччыта буолан туран, үлэ оҕорон таһаарытын үрдэтэр, үлэ дьэсимилиниэти биэр-гөтөр итин өхсүсүтэ эмиз ахтыллар.

Архив үлэтигэр ити-дэри сэтгэ С. Сидоров «Со-циалистическая Якутия» хаһыакка 1939 с. «Архи-вам должное внимание», «Неопубликованные мате-риалы о Н. Г. Чернышев-ском», «Торгоны детьми» (из прошлого Якутии) диян төбөлөөн суруйбут бэлэ-тэһиниэри булбуттар.

Бириэс кинигэтэтигэр су-рулларынан, С. И. Сидоров үлэти 1938 с. бала-бан ыйын 14 күнүгэр ылды-быт уонна 1940 с. бос ыйын 1 күнүгэр үлэтигэр уһу-лубут. Сыһыакар куорак-ка олорор Коми АССР го-сударственной архивын старшай археолога Е. Э. Макаева «Якутия» ха-һыакка 1993 снл олуну-10 күнүгэр таһаартарбыт ыстатыйатыгар «С. И. Си-доров 1943 с. муус устар 6 күнүгэр пеллагра на-рыктан өлбүтүн уонна Коми АССР Княжпоготской оройуонун Кылтаво бөһү-дэгар көмүлүбүтүн... итинэнэ 1989 сыллаахха

муус устарга реабилита-цияламмытын» туһунан су-руйбута баар.

Елена Евратовна бэйэти-мнэхэ миннэл ис хоһоон-ноох суругу ыйытыта: «Я благодарна Вам очень за те материалы о С. И. Сидоро-ве, что Вы нам прислали в архив. В свою очередь за-веряю Вас, что все то нем-ногочисленное из материа-лов о Сидорове С. И., что имеется в ЦГА Республики Коми, я обязательно выш-лю Вам. Из архива НГБ должны передать нам след-ственное дело на него, правда пока неясно когда». Саха Республикатын НГБ директора Р. В. Шарина бэйэти ахтытын итин мах-танна туран, Коми Респуб-ликатын НГБ-гар Сидоров С. И. сиэстиһэлээнит дьылалатын биэрэллэригэр ирдэбил түһөрбүтүгэр су-руйбута уонна ыстатта-рына куораттааһын биэр-иэх буолбута.

Сидор бииргэ төрөөбүт быраатын Илья кэргэнит-тэн Анна Инноентьевна Сидороваттан хас да суру-гу туттубут. Кини билигин Ленскэйгэ олорор. Сидор бииргэ төрөөбүт эдьиийэ Улахан Элевия кыһыттан Галина Михайловна Хри-стофороваттан эмиз сурук туттубут. Кини Майада олорор.

С. И. Сидоров баара-суо-ба 28 саастааһар репрес-сияда түбөһөн быстах дьылаламмыта хомолто-лоох. Кини дьулуурдаахтык үөрэнэн, диириг билли-лээн, очкуотуу олох хаа-мытын таба өйдөөбүтэ, сыһаалабыта, хаайыта доппуруоска санаатын бул-гуруппатада сохторор. Си-дор Сидоровка сыһааннаах хомуйбут докумуоннары-тын, хаартыскалары, кө-рөкөннэлэри Диириг агро-школаһын кыраайы үө-рэтэр музейыгар биэрэргэ бэлэмнибит. Биир чабыл-хай биир дойдулаахныт кылгас олохун, үлэти-хамнаһын дьонго-сөргөти-гэрдибит кини диян ба-ра санаалаахныт.

Елена
КАПИТОНОВА,

Диириг бөһүлөгө.

Биһиги хаһыаным корреспондента «Якутэнерго» акционерной компания кини электрической ситини-рин Чурапчы улуусунааһы начальнига Г. П. Карда-шевскайы кытта сибээстэти сырытта уонна быһылы-кыстын хайдах бэлэмнээх, туох ханнык уларыт-лардаах көрөкөннэлэри кэпсэтиргэр көрдөстө. Онуоха Гаврил Петрович маннаах саһаргээтэ:

Биир өйгө-санаада түмсүөбүн

—Кырдьык эи этэриг бэлэтэтигэр, үрүг тыһыммы-курдук, нэһилиэнньэ да-тык кини эрэ өлбөдүр-ны мунара-танара үгүс аналлаах. Куһабынан та-Уот бардар эрэ быһыахы-лан аттаах, ГРЭС-ка газе-телефоннаһын албэр, турбиналар даһаны алда-Оттон электрической эне-рияахтарын нэһилиэн-тэтигэр туһанааччылар туох рин сөп. Очкуотууа хасты-наа дуоһаардарын «Эле-амэ хонукка өрөмүс-тэригэрдары» кытта тү-туруохтарын наада.

Нэһилиэн-тэтигэр, төлөбүрдэрин Дьэ, онон бары сүбө-бииз кинилэрдэтигэр очкуот-тин холбоон бииргэ үлэ-лэр. Оттон «электрондэр-лиэх, биир өйүнэн санаа-нар» билигин кини сн-салайтарых тустаахтык, бээстээхтик үлэлиилэр. Кыһаабынаа, сүрүн бос-Сахалык быһаччы бы-ромтобутун электростанция-лаардаахха, «хара үлэтин» ны харыстааһынна уу-тодороччулар буолабыт дуоһаахныт. Маһынаа да, Онон бөһүлүгүтэн туту-уопсай да дьылаларга оло-луктаабы очкуотуу, рооччулар, өрдүк кыһын-

Кыһыкка бэлэмниэтигэр ы-йдарга, сыһытыгар быһаарыах үлэтигэр өлөр-прибордары холбоһунара чу-толорон турабыт. Ол урукку сылларга баара курдук, аппаратуралар, ди-малдыа суох. Билигин-никтар өрөмүснөрө ситэ-улуус кэбингэр үгүс кө-рүлүннэ. Аны кыһа уонна тельнайдар убаһас оттука сарсырда линияларынан киирбүтүгэр араас учаратын 30 күнүгэ, объекттар да, олорор дьы-саамай уһуна 1 чаас устата дэр да сыһытыгарын ту-энергияны биэрини быһар лууна көсүмүлэр. Ол эрэ-туһунан биллэрэн турал-ри сорох уопсайдарга би-лар. Итиннэ нэһилиэнньэ итин даһаны туттуохтары-н үгүс арагата өйдөөбөт, сөп. Онон хонтуруол күү-бийыл электрической эне-рияахтарын дьылбыт чөскэй энергиянан туһа-буоллаа. Чүмөчүнэн хаач-чааччылар төлөбүрдэти-чыһаахтык атылланмыт олус хойуттар түбэлтэ-дизин быһаччы толкуйдуу-рэ эмиз суох буолбатах-лар. Дьининнэ, кыах тийи. Итиннэ түбэлтэлэргэ үгүс-бэт, кэпсэтигэ суох киир-тэ.

Дьонускайдаабы ГРЭС-рин быһар бырааһаахныт, уматык тийбэт буолан, Аны электростанцияны газотурбиналарынан үлэ-уоран туһанын чакчылар, диир. Онон республиканы бириднэти эмэ да буол-туруктаах энергиянан хаач-лар, тахсааччылар. Бөһү-чыйар сылтан турбинала-лэтигэр уулуссалары сыр-рын учаратынан өрөмүс-датар лаамалар күнүстэри-нээтигэр, билигин төрдүс умайан турар чакчыларын-тэрин өрөмүснөрүлэр үгүсүк көрүөххэ сөп. Ии-һан сыһараллар. Онуу-нилар аналлаах эрэ ком-наларын үлэтигэр кыах-гэр туһаныллыахтаахтар, ра суох курдук. Ол баа-Сорох төриитэлэр произво-дта үп-харчы суогуттан, ственнай наадаларыгар көстүбүтүтэн. Правитель, олус элбэх электростан-ция үбүлээбэт, атын ком-пняны ороскуоттуулар, даһаны көмөлөһөр кыада Итиннэ хайдах эрэ аччатар суох. Онон билигин быһач-туһунан эмиз толкуйдуох-ты бас барыһар ГРЭС-тиг тустаахтар. Электростанция кыада өссө тийбэт турук-остуолбаларын түгүнэти-таах. Аны правительство көтүү, линиялары быһы-туруоруутунан Хаандыга-тахсыталыыр, онуоха кө-мү билигин линиябытыгар рулүбүтөх үп ороскуотта-холбоохтаахтар. Ити кыах-нар, хамнас төлөнөр-пытын өссө кыччатыада. Рынон ыар тыһа бары-Онон кыаһа-сарыарда уо-бытын кыччыбытын үп-чаратынан энергияны бээ-ас көстүүтэ ыраабытын-рини быһык кыһыкы бы-бары үчүтэйдик билэ сы-һа ытыллар кутталлаах. дьабыт. Онон электростан-ция Куораттан кэлэр линия-гыны харыстаан туһана-рга, быт туруга үчүтэй. Ол-ти быһааһына көрүлүбүтөх сорохтор маһааһы. ДЭС эбии ороскуоттар тахсыба-туту ыһа олорор диихтэ-тарын туһугар бары биир-рин сөп. Кини аһарынай өйгө-санаада түмсүөх тус-аналлаах. Ону өйдүүөххэ таахныт.

С. АЛЕКСЕЕВ.

КӨМҮҮ ХОСТООҔУН ЭРЭ УЛААТАР

БАРНАУЛ. Алтайскай тэннээххэ, көмүү хо-кыраайга көмүү хостоо-тообун кэмэйэ түөрт тө-һун нөмөһө улаатта. Кы-гул улаатан 200 килогра-раайга бу улаатар хабаат-тылаах сорох салан-буолар. Сыл садаланы-ыттан, 1993 сылы кытта

«Сибирский»

СИА.

КӨМӨЛӨӨРГҮТҮГЭР КӨРДӨӨБҮН

Улахан эройга киирби-тин уонтан тахса сыл буолла. Онон көмөлөһөх-төрө диян эрэиэн бу су-руйан эрибин. Кыһаан утуйбат буолбутум, эппи-тим курдук, ыраатта. Ол итин наар утуйар эми ту-һонабын. Аны онтукам сороһор туһалааһыт, ар-дыгар суох буолан хаа-лар, хантан даһаны бул-баһыны. Онон эрийн көр-сөбүн. Эһиги улуускут кинигэтэр норуот эмчтэ А. А. Афанасьева олорор диян көпсүмүлэр. Кини ый ханнык күнүгэр дьон-у эһиги (прием-нуурун) эбэтэр биһиги улуускут кинигэтэр Ытык-Күөлгө, киннэхэ бөһү-тэр төһө табыгастааһынан көрөн, кэлэ сылдарын биллэрэра буоллар олус диян махтаным этэ.

Эһиги улуускут убаас-табыллаах эмчтэ А. А. Афанасьева билигин улуус-кут кинигэтэр кэлэн ыары-һахтары анаан-миеээн приемнуура буоллар дьон муһура суох махтаным этэ.

Аадырыһым: 678710, Ытык-Күөл сэл., Лесной уул., 44 №-ра. Савватеев Николай Харлампьевич.

Н. САВВАТЕЕВ.

СЫҤА - ХАЛТЫ СУРУЙУУЛАР

Хаһыаттарга, сорогор, сөбө суох өйдөбүллэри биэрэр сурунтар тахсаач-чылар. Ол үксүгэр автор-дар алдастарын содула-дин саныбын. Холобур, мин «Сага олоххо» тах-сыбыт нөм сурунка тох-туоххун баарабын. Бу дьыл ыам ыйын 26 күнү-нээгин иүөмэригэр «Кэ-риэстэбэллээх, долгутуу-лаах түгүнэр» дия И. М. Павлов суругар Устрика дэриэбинэти көмүлэ сят-тар саха саллааттарын лааматынныгар Манаров Михайл Петрович диян Чурапчы илгитин аата баарын туһунан суруйар уонна ону итин быһа Ма-карова Евдония Михай-ловна аата буолдуохтаах диян тоһоннуур. Ити сы-һа, Ол Макаров кэргэн-

нээх, икки оҕолоох, 1942 сыллаахха ытырыллы-та. Кэргэнэ Макарова Ев-дония Иннофоровна. Уо-ла Василий Михайлович, билигин куоракка олорор, кэргэннээх, оҕолоох, ме-дицинскэй наука нанди-дата. Кыһа урукку үө-рөхтээх. Мана-Хагаласка кэргэн тахсыбыта, били-гин ханнатын билбэти.

Оттон Евдония Михай-ловна аата Макаров Ми-хаил Петрович, кырдьык, армияда сылдьыта уон-на 1946 сыллаахха дой-дугар эргиллибитин дьылэтигэр бэйэм тирди-битим.

Иккиннэн, хаһыат 62 №-тэр «Хабыы Вүөтүр» диян Татьяна Захарова суруйуутугар аата сыһа, ону таһынан ис хоһоону-

гар эмиз алдастардаах. Хабыы дьиннээх аата—Макаров Семен Василье-вич. Аны Кэбээйитан кү-рээн калбэти дьэһин ал-бас. Кини олохтоох Сэ-биэт иевоткомуттан уонна колхозун бырабыһаһына-тыттан көнүлүлөтөн кэл-бит. Кэргэнэ Макарова Ма-рия Семеновна уонна 10-тан тахсыбыт кыһа на-лин бөһүлүгүн кытта бииргэ кэлэбиттэрэ.

Итиннэ чуолкайа суох, албас суруйуулар калли-ыччаттарбытын булуурга иллэриэхтэрин сөп. Онон билэр дьон баарбытына чуолкайдаллара бары-бытыгар туһанаах. Хойут историктар да мунаарыах-тара.

Роман
ДЬЯЧКОВСКАЯ.

Государственный нольон инспекция бышарар, ойдарар

1. *Содержание*

Эппендорф, Маркворт, Чунг-
Ханосаб

Категория: *Классическая музыка*

«Национальный институт» (NIA) — (CCTA).

2018 年 12 月 31 日 12:00:00

Телефон 27-636. Номанцун Стелан Тимфеевич.

ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ!

Магаса, 26-е янв.: ТЕЛЕФОНЫ: белгород — 21-932, оренбург — 21-265, оренбург — 21-505.

УПАВНЕНИКА УЧЕНИКА
с. Чирпан, ун. К.

Этот документ является частью архива, содержащего материалы по истории и культуре Республики Саха (Якутия). Документ относится к категории «Исторические документы» и содержит информацию о деятельности органов государственной власти и управления в области культуры и искусства.

Классификация по видам деятельности:

Содержание: 1. Введение. 2. Описание объекта исследования. 3. Методика исследования. 4. Результаты исследования. 5. Заключение.

— **Второй этап** — **«Создание**

Куботар Јовна Баји-
орол орохтох Агаарата
мари, цаганаг хууриг
хууриг хууриг хууриг
хууриг хууриг хууриг

12-505 Telephone: 671-6611/671-6612
12-506 Telephone: 671-6611/671-6612

[illegible]

отом. Издана в 1907. Объем — 1 ян. и 1 л. ил. на 4-х страницах.

Исторический музей, 36-е изд. Подписано в печать 19.X. 18.9. (18.00).
Литва, 36-е изд. Подписано в печать 19.X. 18.9. (18.00).